

VIKTOR POPOVIĆ: *BEZ NAZIVA* (*ARHIV ST3: SADRŽAJ*)

EKRANOM ZGRADE PRIPOVIJEDATI

Interes za arhivski materijal i njegovo korištenje već je nekoliko godina u fokusu umjetničkog postupka Viktora Popovića, ne s ciljem da bi se jednostavno transkribirao i predstavio povijesni sadržaj, nego da bi se vremesne dokumente i fotodokumentaciju reaktiviralo za kritička promišljanja i suvremena čitanja. Dakako, putem umjetnikove re-elaboracije! Negdašnji se dokument nanovo koristi ne bi li se razgovaralo o aktualnom momentu i njegovim neuralgičnim mjestima te iznašao mogući smjer budućim akcijama, budućem hodu. Uporabom se, dakle, okida transformirajući potencijal pohranjene i naizgled inertne arhivske materije. Doista, potpuno bi krivi trag bio tumačiti takav postupak pasatističkim bijegom ili pukom kontemplacijom minulog vremena. Riječ je o pripovijedanju jednog umjetnika o fenomenima urbanog prostora te njegovom planiranju i mjeri. I to u vremenskom dijapazonu: jučer, danas, sutra! Ako bi se ideju nostalgичnog pribježišta pokušalo aplicirati na takvu umjetničku odluku, tada bi to bilo jedino na način kako nostalgiju promišlja Svetlana Boym u svojoj knjizi *The Future of Nostalgia* sugerirajući sasvim drukčije i dinamičnije poimanje prostora i vremena koje je izvan statične ukotvljenosti u sadašnjem trenutku zaslađenom prisjećanjima, poimanje u kojem se ulijevaju osobna iskustva i kolektivna sjećanja u permanentnoj zategnutosti njihovih retrospektivnih, ali i prospektivnih gibanja. Čini se da je upravo u takvom ključu moguće pristupiti ovom decentnom, ali direktno kritičkom umjetničkom govoru Viktora Popovića.

Osnova Viktorova razmišljanja i reakcije urbanističko je i arhitektonsko planiranje splitskoga trećeg gradskog *rajona* s kraja 1960-ih. Ispisivanjem tekstualnih fragmenata na fasadi zgrade Filozofskog fakulteta u Splitu, koju na razmeđu dviju epoha i različitih društveno-političkih paradigmi projektira arhitekt Danko Colnago kao poslovnu i komercijalnu zgradu poduzeća Brodomerkur, umjetnik zapravo problematizira urbanističko i arhitektonsko nasljeđe s kraja 1960-ih i tijekom 1970-ih godina. Naime, iz arhivskog dokumenta „SPLIT 3 – Osnovno urbanističko rješenje – Tekstualni dio: preliminarni tehnički opis i izvještaj“ iz studenoga 1969. godine, Popović odabire nekoliko rečenica koje aplicira na prepoznatljivu fasadu pretvarajući je u aktivno crtovlje kojim propituje pojavu i narav grada danas.

Novo mjerilo koje se javlja u kompleksu Split 3 uslovljeno je karakterom ovog kompleksa kao i organskog nastavka gradskog centra prema istoku...

Grad je akt (čin) volje i mora biti sve više predmet svjesnog napora oblikovanja i preokupacija najsvjesnijih i najinteligentnijih snaga u društvenoj zajednici.

Ostaci rimske centurijacije mogli bi koristiti u planiranju prometnih veza i drugih strukturalnih elemenata u novom dijelu grada.

Ulica postaje ponovo društveni centar.

Tim se arhivskim dokumentom iznose izrazito visoki standardi gradogradnje i arhitekture što se razvidi ponajprije u kolaborativnom nervu kreativnih i osviještenih pojedinaca, koji problematiku grada sagledavaju cjelovito i respektiraju zatečena stanja vrijedna posebne pažnje dijaloški se postavljajući naspram njih, osobito kada je riječ o prirodnoj konfiguraciji terena ili očuvanju postojećih zelenih oaza, ali i značajnih arheoloških slojeva. Upravo u tom smislu zanimljivo je spomenuti rimsku centurijaciju iz vremena prije Dioklecijana koja se tim urbanističkim rješenjem poštuje kao način prve prostorne konceptualizacije terena i njegove uređenosti. Naravno, to novo urbanističko mjerilo doneseno krajem šezdesetih godina ne razgovara samo s tim prapočetom prostornog koncepta ovoga gradskog teritorija nego i s aksom Dioklecijanove palače, koja znatno odstupa od postojeće centurijacije i čiji se refleks manifestira u ponešto ukrivljenoj trasi Ulice Ruđera Boškovića. Urbanističko oblikovanje takvih gabarita zapravo je nova pojava na ovim prostorima i u njemu se razvidi koncept urbanizma kao otvorenoga suradničkog procesa struke i šire društvene zajednice. Nadalje, urbanizam kao palimpsest različitih vremenitosti u idejnom i materijalnom smislu zapravo postaje test suvremenog vremena koje uvažava ili posve ignorira iskustva proteklih prostornih konceptualizacija. Ne radi se apriori o negiranju uvođenja bilo kakve promjene, nego o propitivanju načina na koje se ta promjena promišlja i dovodi u odnos s prvotnom urbanističkom potkom i drugim naknadnim slojevima. Riječju, osvještava se važnost valorizacije kontinuiteta promišljanja prostora i njegovih mijena. Valja napomenuti kako povijest pokazuje da se nagli diskontinuiteti počesto razrješuju u procesu stvaranja prenosnice i u težnji za rekonstrukcijom neprekinuta govora. Čini se da je to temeljna premisa skladna urbanog prostora.

Viktorovim se umjetničkim činom statična estetika arhitektonske vanjštine preobražava prije svega u platformu izrazito dinamičnoga javnog diskursa. Kreativni postupak je to koji dosad u ovom mjerilu i obliku nije zabilježen u umjetničkoj historiografiji grada Splita, a svojom lokacijom potiče potencijal kritičkog sagledavanja gospodarenja javnim prostorom danas, odnosno njegova planiranja, oblikovanja i uporabe. Odabir lokacije kao i umjetnikovo zanimanje za ovu gradsku zonu nisu nasumični i nastaju između ostaloga na osnovi prepoznavanja i bilježenja njegove osobne psihogeografije jer riječ je o mjestima umjetnikova odrastanja, baš kao i mjestu njegova današnjeg stanovanja. U stanovitom smislu ovim Viktorovim umjetničkim istraživanjem i neposrednim reagiranjem – što je s druge strane moguće promatrati i iz rakursa antropološke potrebe nužnog povezivanja unutarnjosti i vanjštine – dolazi do rastvaranja rigidne granice njegova životnog i umjetničkog iskustva te aktivnog pripovijedanja o urbanizmu i arhitekturi danas sa svim njihovim problemima i možebitnim rješenjima.

Viktor Popović
Bez naziva (Arhiv ST3: sadržaj), 2021.
samoljepivi vinil
dimenzije promjenjive